

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20— „

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 64. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842

Še dva dni krize?

PAŠIĆ IN PRIBIČEVIĆ PRI KRALJU. — UČINEK PAŠIČEVIH INTRIG
PRI DEMOKRATIH. — VAŽNI RAZGOVORI V DEMOKRAT. KLUBU.

Beograd, 12. decembra. g. Danes dopoldne se je sestal radikalni klub, na katerem je Pašić poročal o položaju. Razni govorniki so povdarjali, da je koalicijska demokracija nemogoča, dokler demokratski klub ne izključi onih politikov, ki so vodili razgovore v blokaši. Povdarjali so, da naj Pašić vrne mandat ter zahteva od krone pooblastilo, da sestavi čisti radikalni kabinet, ki bi razpustil kabinet in vodil volitve. Po seji radikalnega kluba je Pašić odšel v dvor. Po njegovem povratku se je dopoldne sestal ožji odbor radikalnih voditeljev, ki se je posvetoval do 8. ure zvečer. Po tej seji se je splošno opazalo, da je dopoldansko bojevitost razpoloženje radikalcev znatno popenilo.

Ker o Pašičevi avdijenci ni bilo izdano nobeno uradno poročilo, so se dopoldne razširjale razne nove kombinacije. Nekateri so hoteli vedeti, da je Pašić že definitivno odložil svojo mislo in da bo kralj sedaj klical Ninčiča ali pa Trifkovića. Opozicija je lansirala nove fantastične kombinacije, v katerih so se vrstila imena Protić, Korošec, Smolaka, blokaši z Laginjo itd. Nova situacija je nastala, ko je bil pozvan dopoldne v dvor minister Pribičević, ki je ostal pri kralju jako dolgo. Raznašale so se vesti, da bo sestavil kabinet Pribičević. Šele zvečer se je zvedelo, da v situaciji ni nastal noben bistveni preokret.

Radikalni manevri, da se razcepi demokratski klub, so imeli baš nasprotni učinek. Formalne seje v demokratskem klubu danes sicer ni bilo, pač pa so se ves dan vršili intimni politični razgovori med Pribičevićem, Davidovićem in ostalimi zastopniki obeh taktičnih struk, ki so utrdili enotnost kluba in pokazali, da je demokratska stranka odločena se solidarno upreti intrigam in mahinacijam, ki so

proti njej naperjene, ter v popolnem edinstvu in složnosti vstopiti v volilni boj.

Pašičeva avdijenca.

Beograd, 12. decembra. g. Danes opoldne po seji radikalnega kluba je g. Pašić bil sprejet od kralja v avdijenci. Ko se je vrnil z dvora, se je po mestu razširila vest, ki jo beležijo tudi večerni listi, da je Pašić vrnil mandat, češ da z demokracijo ne more sestaviti koalicijske vlade, druga vlada pa, ki bi mogla delati s parlamentom, da je nemogoča. Ta vest ni točna. Pašić je kralju le poročal, o poteku dosedanjih svojih razgovorov. Kralj je izrazil željo, da se razgovori čim prej končajo in Pašić je izrazil mišljenje, da bo mogel v petek Nj. Vel. že predložiti definitivni predlog.

Konec Pašičevih manevrov.

Beograd, 12. decembra. r. Manevri g. Pašića traja brez pravega vzroka že šest dni. Situacija je popolnoma razčiščena, pa do danes je Pašić še vedno skušal najti način, da pridobi krono za čisti radikalni volilni kabinet. Današnja avdijenca je, kakor vse kaže, napravila tej igri konec. Kakor se pripoveduje je vladar izrazil svoje začudenje, da ministristvo še vedno ni sestavljeno ter je namignil, da bo treba poskusiti pač z drugo najjačšo stranko v parlamentu t. j. demokratsko. V tem slučaju bi dobil mandat ali minister Pribičević ali pa minister Timotijević. Kraljevo opozorilo je g. Pašića, ki je menda res imel namero, da vrne mandat ter pod tem pritiskom dobi širše pooblastilo, pričel, da je čas prekiniti dosedanje manevre — izprosil si je dvadnevni rok za sestavo vlade.

Popoldne je Pašić konfiriral z ministrom Pribičevićem.

Danes je prisel v Beograd predsednik klerikalnega kluba dr. Korošec.

Separatistična demonstracija Bavarske

BAVARCI HOČEJO IMETI SVOJEGA DRŽAVNEGA PREDSEDNIKA.

Monakovo, 12. decembra. s. Bavarska stopa v nove ustavne boje, ki lahko zopet izzovejo ostre konflikte z Nemčijo kot državno celoto. Ustavni odbor bavarskega deželnega zbora je namreč danes razpravljal o predlogu bavarske ljudske stranke, da se naj premeni bavarska ustava v toliko, da dobijo Bavarska lastnega državnega predsednika, ki bo v činu in časti enakopraven predsedniku nemške republike.

Po dolgi in srditi debati je bil separatistični predlog ljudske stranke sprejet s 15 proti 13 glasovom. Poleg ljudske stranke je glasovala za predlog tudi »stranka sredine« (Mittelpartei), dočim so bile vse druge stranke proti. Predlog pride sedaj kot predlog ustavnega odbora pred plenum deželnega zbora, kjer se bo razvil med separatisti in pristaši enotne Nemčije nov srdit boj.

Izjalovljeni desničarski puč v Varšavi

PODROBNOSTI O IZGREDIH. — BURNI PRIZORI V PARLAMENTU DEMISIJA NOTRANJEGA MINISTRA.

Berlin, 12. decembra. s. Iz Varšave poroča »United Telegraph« o nemirih ob priliki izvolitve novega državnega predsednika Narutowicza, da so ti nemiri bili nekaj puč desničarskih strank. Poslanci desnice so ostenativno izostali od večerajšnje seje sejma. Na cestah so bili zbrani dijaki in velika množica, ki so zasedli dohod k parlamentu ter hoteli preprečiti, da bi poslanci leveice mogli priti v zbornico. Demonstranti so v raznih trgovinah in vežah zadržali mnogo poslancev leveice ter jih pretepli. Vendar pa se je precejšnjemu številu poslancev posrečilo priti v parlament, kjer je bila izjava novega državnega predsednika sprejeta z velikim odobravanjem.

Med temi dogodki pred in v parlamentu je bil v mestu uprizorjen desničarski puč, ki ga je, kakor se splošno govori, povzročil general Haller. Med dijaki in delavci je prišlo na več krajih do krvavih spopadov. Bilo je več mrtvih in ranjenih. V mnogih ulicah so bile postavljene barikade. V kolikor se da pregledati položaj, se je poizkus, terorizirati parlament, izjalovil.

Varšava, 12. decembra. s. Kakor se poroča uradno, sta vojaštvo in policija sredi zopet vzpostavila red in mir. Pri krvavih spopadih med demonstranti in delavci so bili 4 mrtvi in 10 težko ranjenih. Med ranjenimi je tudi socialistični poslanec Piotrowski. Demonstranti so pretepli tudi več poslancev ljudske stranke, tako n. pr. poslanca Anusza in Szydłowskega.

Kakor javljajo listi, so počestni izgre di povzročili med poslanci leveice veliko razburjenje. V kuloarjih sejma je prišlo med bivšim ministrskim predsednikom Marcewskim in generalom Hallerjem do ljutega prepira. Marcewski je obdolžil generala, da je nacionalno omladino nahujskal k nemiru. Ko se je notranji minister Chamimski pokazal v parlamentu, mu je očitel sejmski maršal (predsednik) Rataj, da ni storil ničesar, da bi preprečil nemire. Posl. Witos je izjavil, da do notranjega ministra in do vlade sploh nima zaupanja. Notranji minister je vesel teh očitkov in dogodkov zadnjih dni podal ostavko.

Masarykova zahvala Kalini

Beograd, 12. decembra. r. Češkoslovaški minister zunanjih poslov dr. Beneš je dovolil češkoslovaškemu poslaniku na našem dvoru Kalini, ki je že dalje časa bolan, šestmesečni dopust. Kalina odpotuje jutri v Prago, kjer bo operiran. Danes je poseetil Kalino v imenu kralja ordonančni častnik Pogačnik, da ga vpraša po zdravju. Zvečer je Kalino poseetil tudi minister zunanjih poslov dr. Ninčič. Povodom dogodka, ko zapuša Kalina Beograd, je predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk izročil Kalini pismo sledeče vsebine:

»G. poslanik! To pismo prejmete z zamudo, ker sem pričakoval povratka dr. Beneša, da to pismo kontrainsignira. Ta njegov podpis nima samo formalnega značaja, nego je izraz njegovega stvarnega pristanka. Hočem se vam tolo zahvaliti za vaše prizadevanje povodom zaključka pogodbe z državo Srbom, Hrvatim in Slovincem. Ta hvaležnost se tiče splošno vsega dela v Beogradu in v kraljevini. Veseli me, da je bila med vami in ministrstvom zunanjih del vedno vzorna soglasnost. Želim vam vsega dobrega, predvsem pa zdravlja.

Masaryk I. r., dr. Beneš I. r.»

Trošarina na vino

Beograd, 12. decembra. g. V pokritje prihodnjih uradnihših doklad je izdelalo finančno ministristvo predlog za povišanje trošarine na vino in pivo. Najfinejša vina naj bi bila v bodoče obdaščena s 1200 Din na 100 l, namizna vina 135 Din, vinski mošt 125 Din na 100 l. Trošarine prosta bi ostala vina za domačo potrebo producenta in sicer če šteje rodbina do pet članov, ostane prostih 400 l, če šteje več kot 5 članov 700 l, če šteje več kot 10 članov pa 1000 l. Trošarina na pivo naj bi znašala po 10 Din od hl in stopinje.

SIMA MARKOVIĆ OBDOJEN.

Beograd, 12. decembra. g. Bivši komunistični poslanec Sima Marković je bil danes obsojen na 2 leti ječe.

je preko Maribora tihotapila iz Avstrije duhau, sahara in druge predmete. Ali je bil tudi v tem slučaju frama-zonski strup kriv, da se je usmiljenko zasačil?

Posl. Skluj navaja končno v »Slovenec« še usmiljenke brate v Kandiji kot dokaz, kako državna oblast preganja redovnike. Ravno nasprotno je res! Moška bolnica usmiljenih bratov v Kandiji ima 120 postelj za bolnike. Zavzetih je normalno le nekaj čez 60. Ženska bolnica v Novem mestu ima na razpolago 112 postelj, zasedenih pa normalno le 39. Da se pomaga

Mala antanta in reparacije

Mala antanta zahteva soudeležbo pri odločitvah o reparacijah.

Pariz, 12. decembra. s. V notni na antantne velesile so države Male antante stavile zahtevo, naj se pristupijo na bruseljsko konferenco, ki bo definitivno arizpravljala o reparacijah. V tej notni izjavlja Mala antanta, da ne bo priznala nobene izpremembe glede reparacijskih dolgov Nemčije kakor bo odklonila tudi vsako izpremembo versailleške mirovne pogodbe in drugih pogodb, sklenjenih po zavezniških, ako se ne bi tudi sama udeležila bruseljskega

PODALJŠANJE NAŠE POGODBE Z GRČIJO?

Atene, 12. decembra. s. Kakor javljajo listi, se je srbsko-grška pogodba, ki poteka 16. maja 1923, molče podaljšala za eno leto. Rumunija, Jugoslavija in Grčija bodo tvorile po vestih listov južno skupino Male antante. (Iz Beograda dosedaj še ni potrdila te vesti. Ured.)

ODLIKOVANJE GLASBENE MATICE V LJUBLJANI.

Beograd, 12. decembra. g. Povodom 50letnice Glasbene Matice v Ljubljani je kralj v znak najvišjega priznanja podelil društvu red sv. Save II. razr.

ODLIKOVANI SOKOLSKI DELAVCI.

Beograd, 12. decembra. g. Povodom državnega praznika narodnega ujedinjenja je kralj odlikoval vrsto sokolskih delavcev z redom sv. Save. Med drugimi so odlikovani načelnik JSS dr. Viktor Murnik, podstarosta dr. Laza Popović, podnačelnik JSS Miroslav Ambrožić, dr. Pavel Pestotnik, Franjo Ažman, dr. Ivan Vasič, Franjo Marolt, Alojz Arh, Mirko Ljubović in drugi.

KRALJEVA KRSTNA SLAVA.

Beograd, 12. decembra. g. Jutri ob 11. uri se vrši na dvoru povodom kraljeve krstne slave sečenje kolača, h kateremu so povabljeni ministri, diplomatski zbor in drugi veldostojanstveniki.

usmiljenim bratom, ter odpomore bolnici v Novem mestu ter prenapolnjenju ljubljanskih bolnic, se je skušal napraviti pameten aranžman, ki bi lahko pretvoril bolnico usmiljenih bratov iz pasivnega v aktiven zavod. Sedaj pa g. Skluj trdi, da se hoče napraviti iz bolnice — norišnico! Naj zadostuje teh par konstatacij, ki so pač zadosten dokaz, kakšnih metod se poslužuje klerikalizem, da med ljudstvom širi sovraštvo proti lastni domovini. Pred seboj imamo članek, ki je podpisan od g. Sklujja. Kaj se le govori! Tovariši gospoda župnika po svojih vaških zbirališčih,

Poincarejevo stališče omajano

FRANCOSKA JAVNOST NEZADOVOLJNA Z LONDONSKIMI REZULTATI.

Pariz, 12. decembra. u. Poincaré se je danes ob petih dopoldne s francosko delegacijo iz Londona povrnil v Pariz. Jutri bo v ministrskem svetu poročal o londonskih razgovorih. V političnih krogih pričakujejo izid jutrišnjega ministrskega sveta z veliko napetostjo. Izgleda pa, da se bo vprašanje, ali bo Poincaré vodil tudi še nadalje pogajanja z zavezniški ali pa bo to prepuštil novemu ministrskemu predsedniku, rešilo šele po izmenjavi misli s predsednikom Millerandom in člani kabineta.

V kuloarjih zbornice se mnogo govori o nesporazumljenih med člani vlade. Računa se z možnostjo ministrske krize, vendar se pa ta še ne pričakuje takoj po

jutrišnji seji kabineta. Kakor se zatrjuje z dobro poučene strani, odločitev ne bo padla pred koncem tega tedna, to se pravi, da se bo šele čez en teden vedelo, ali ostane Poincaré na čelu kabineta ali ne.

Kljub odklonitvi nemških predlogov v Londonu, je francoska nacionalistična javnost z londonskimi uspehi skrajno nezadovoljna, ker se Poincaréju ni posrečilo pridobiti Bonar Lawa in Mussolinija za razširjenje okupacije Porenja in druge prisilne odredbe proti Nemčiji. Vendar pa je možno, da bo zmaga la uvidevnost o nemogočnosti večjih uspehov, in da se bo potem Poincaré vendar še obdržal na krmilu.

Manjšinsko vprašanje v Turčiji

TURKI PROTI GRŠKEMU PATRIARHU. — LORD CURZON ZA ARMENCE.

Lausanne, 12. decembra. u. Vseled prikinjenja londonskega sestanka ministrskih predsednikov je zopet oživilo delovanje lausannske konference. Danes je podkomisija za izmenjavo prebivalstva sklenila, da pristane načeloma na izmenjavo, vendar pa bo Carigrad s pred mestji z ozirom na protest Turkov izvedel od te določbe.

Da se zadovoljijo Turki, so se dopustile nekatere izjeme. Tako bodo primorani Carigrad zapustiti vsi oni Turki, ki so za grško-turške vojne dokazali z dejanji svoje sovražne stališče napram Turčiji, nadalje vsi oni, ki so za časa vojne prevzeli drugo državljanstvo, in oni, ki prej niso prebivali v Carigradu ter so se šele kot begunci iz Male Azije priselili. Končno bo moral oditi tudi grški patrijarh z vsem osebjem. Veliko važnost so Turki polagali zlasti na zadnjo zahtevo. Poudarjali so, da je grški patrijarhat bil vedno središče Turčiji sovravnih političnih dejanj. Grški delegati so sveda ostro protestirali proti tej trditvi.

Danes je zborovala tudi podkomisija za politične zadeve. Lord Curzon je imel na seji važen govor, v katerem je poudarjal predvsem velike politične in gospodarske posledice, ki jih je povzročila vojna s Turčijo. Lord Curzon se je zlasti zavzel za to, da se Armencem da gotovo ozemlje kot nacionalna posest in da se zagotovi manjšinam v Turčiji

gotovo jamstvo po Zvezi narodov. Izrazil je željo, da bo po sklepu miru tudi Turčija sprejeta v Zvezo narodov. Lord Curzon je obširno govoril o Armencih, ki so morali po večini pobegniti, ko je Francija umaknila svoje čete iz Cilicije. Zahteva zaveznikov, da se da narodu, katerega je doletela tako žalostna usoda, lastna domovina, je povsem naravna. Erivanska republika je kot taka premajhna. Tudi oblika njene vladavine nasprotuje večini Armencev. Predlagalo se je, da bi turška vlada dala Armencom ozemlje v severozapadnih provincah Male Azije ali na obali Cilicije. Lord Curzon je izrazil željo, da sliši o tej zadevi mnenje Turkov. Za turške in grške manjšine v Evropi predlaga: 1.) splošno amnestijo za vse prestopke, ki so v zvezi z dogodki zadnjih devet let; 2.) kristjani v Turčiji in muslimani v Zapadni Traciji bi bili proti plačilu gotove odškodnine oproščeni vojaške službe.

NESKLEPČNA SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 12. decembra. g. Danes bi se imela vršiti seja finančnega odbora, na kateri naj bi se bilo razpravljalo o draginskih dokladah za škofo, patrijarhe, arhimandrite in druge cerkvene veldostojnike. Seja pa ni bila sklepčna in se je morala odgoditi za jutri.

K dogedkom v Bolgariji

Ko so se pred mesecem pojavile vesti o snujemem se novem balkanskem bloku smo izražali svojo skepo, in to v največji meri. Kajti za politično zvezo držav ni dovolj, da se nahajajo na sosednem ali skupnem geografskem teritoriju, in tudi ni glavna stvar opravljena s tem, da se spravijo v okvir skupne pogodbe. Treba je tudi skupnih interesov, bodisi obrambene, bodisi agresivne narave. Tega pa med balkanskimi državami še ni in tudi še ne bo zlepa. Pričakovati moremo le temeljite politične preprave, v kateri bi se skupini prijateljskih in nasprotnih držav preuredili, za skupno zvezo vseh balkanskih držav nudi priroda premo- lo skupnosti in preveč nasprotij.

Nastopiti more kot uvod v pregru- pacijo zblizanje med dosedanjimi nasprotniki. Dober predpogov je to, go- tovo izjava Stamboljskega o Makedo- niji, kateri se je bolgarski ministrski predsednik odrek. Zadnji dogodki v Bolgariji bodo, kakor je podoba, ugod- no vplivali na nadaljnje razčiščenje. S tem, da so makedontvujski dejanja v isti opozicijski vrsti z bolgar- skimi meščanskimi strankami, postaja- ju tudi vedno bolj zasvojeni pri vladnih krogih. Zemljedelska stranka je prisiljena uporabiti najradikalnejše odredbe zoper makedonske četnike, ako noče, da ji ne bodo izšli s silo oblasti iz rok in jo izročili meščanske- mu bloku. Ravno makedontvujski bi jim mogli postati prav zelo nevarni, ker predstavljajo s svojo fanatično od- ločnostjo in bojno izveženostjo naj- opasnjšega nasprotnika.

In vendar se nahaja Stamboljski s svojim protikomunističnim postopanjem v protislovju z bolgarsko državno koris- to, n. pr. v turškem vprašanju. Da po- vzroča sedanje nemire v grški zapad- ni Trakiji kemalistični agenti v zvezi in družbi z bolgarskimi četami, o tem ne more biti dvoma. Ako se posreči diskreditirati zadostno grško upravo v tej deželi, bi moglo navsezadnje ven- darle priti na zeleno nivo tudi vpraša- nje ozemlja zapadno od Marice. Saj »uporniki« operirajo največ v smeri na Dimotiko, Delegrač in Gumulžino, kamor so koncentrirane tako turške kakor bolgarske težnje.

Ravno iz tega notranjega nasprotja v razmerju do četnikov izvira ona ne- sigurnost v presojanju bolgarskega no- tranjega položaja. Ali je vzeti Stambo- ljskega ukrepe zoper četaše resno in iskreno ali ne, ali so njegove politične izjave definitivna smer njegove zunanje politike ali le taktična poteza?

Vsekakor se nahaja bolgarska no- granja in zunanja situacija v takem sta- nju, da bo bližnja bodočnost pokazala jasneje, kaj je resnica in kaj je la- vde. Dogodki v Čustendilu in pa na- stopi v zapadni Trakiji, oboje tira stvar v definitivno odločitev.

Politične beležke

Ugovor proti občinskim volitvam v Ljubljani. Kakor smo že včeraj po- ročali, je bil v ponedeljek tik pred potekom osemindesetega roka vložen ugovor proti izidu občinskih volitev v Ljubljani. Pritožbo je vložil urar Ivan Habič, stanujoč v Soteski št. 8, ki na- vaja dva slučaja dozdevnega nezako- nitega postopanja. Gosp. Habič trdi 1.) da je volil pod št. 503 na volišču v re- alki krojač Srečko Potočnik, ki se na- haja v inozemstvu. Gre torej za zlorabo tujega imena. 2.) Isto trdi g. Habič glede volilca 583 na volišču v Obrtni šoli. Tam da je nekdo volil pod ime- nom Josipa Masneca, ki na dan volit- ev ni bil v Ljubljani. — V volilnem imeniku pa pod 503 sploh ni vpisan Srečko Potočnik, temveč Miha Potočnik, ki je tudi volil. Navedba pritožbe je torej v tem slučaju neisti- nita. Glede slučaja pod št. 583 na Obrtni šoli nismo mogli doznati, je li navedba pritožbe utemeljena. Po naših informacijah je volilec pod št. 583 (Masnec) svojo volilno pravico izvršil. V emislu št. 42. obč. volilnega reda gre pritožba na pokrajinsko upravo, ki o njej končno odloči. Gre torej za odločitev, ki ne more imeti v pritožbi naveden slučaj nikakršnega pomena za končni izid volitev in ker se da v 24 urah ugotoviti, je li gosp. Masnec volil ali ne smatramo, da od gosp. Habiča vlo- ženi ugovor pač ne more zadržati čim- prejšnjo konstituiranja občinskega sveta.

Po ljubljanskih volitvah. V celj- si »Novi Dobi« je napisal Ivan Prekor- šek resen članek, ki se tiče razmer v demokratski stranki. Avtor ostro graja neodkritost v lastnih vrstah. Isto- časno, ko nam primanjkuje na celi črti ljudi, ki bi delali in ki imajo voljo se zrtvovati za javno življenje, narašča število onih, ki na slepo vse vprek kri- tizirajo. Takrat ko gre za odločitve, puščamo poidecem vso odgovornost, naknadno pa valimo krivdo samo na- je, akoravno smo vsi bodisi s pritrje- vanjem, bodisi z molčečo nedejavnost- jo polno soodgovorni. Iz ljubljanske borbe, ki je lokalen pojav, je izšla naša stranka čista in neomadeževana. Nudila je nesebično roko vsem onim, ki so zatrjevali, da hočejo isto, kar hoče ona. Ti ljudje so tudi zatrjevali, da hočejo Ljubljano očistiti grehov- naše stranke in jo rešiti »iz odvsnosti propadlih ljudi«. Vse so bila le volilna gesla. Bistvo boja je bilo v tem, da se je hotelo našo stranko ubiti ter na nje- nih razvalinah sezidati sebi zgrad moči

In gospodstva. V tem sovraštvu in egoizmu so ei složno podali roke na- rodni socialci in bivši voditelji demo- kratske stranke, oprti na moč kapitala in nezadovoljstva. Naša stranka je po- stala v Ljubljani najtežja kriza, ker ni ni v boju nevarnejšega, ko izdaj- stvo v lastnih vrstah. Val tega strupa ni segel na Stajersko (tudi na Kranj- sko izven Ljubljane ne. Op. ur.). Tisti, ki so za časa volilne borbe bili tako v strahu za nas na meji, ko so nam istočasno prodali in zapravili Ljublja- no, ki je bila 50 let središče vseh nas- narodnih Slovencev, bi nam prinesli nesrečo in narodno pogubo, ako bi po- skušali zanesti svojo »misijo« tudi me- nas. Vsi, ki nočemo propada, temveč napredek slovenski v Jugoslaviji, mo- ramo najti skupno pot bratskega spo- razuma brez dobičkarij in osebnih am- bicij. Našo stranko čaka v tej smeri velika naloga.

Pravica. Pod tem naslovom so pričeli klerikalci izdajati nov tednik kot »glasilo krščanskega delovnega ljudstva«. Kakor je »Slovenec« pisan za pismena meščane, »Domoljub« za neuke kmete, tako hoče biti »Pravica« glasnik »krščanskega proletarijata« — po onih starih klerikalnih metodah, da je treba vsak stan farbari s posebnim programom in trdno zaupati, da nikdo ne spregleda tega dejstva. V prvi vrsti bo »Pravica« služila menda obrambi politike nove klerikalno-komunistič- ne magistratne večine. V to svrbo že dokazuje, da je v SLS prostora tudi za komuniste ali »najbolj odločne mar- xiste« kakor jih imenuje. Seveda je že prva številka polna bujskarije. V času, ko se v Nemčiji z aktivnim sodelova- njem klerikalcev in ob tihem soglasju socialistov, pripravljajo podaljšanje do- lovnege časa v industriji, hujša »Pravica«, da je dr. Zerjav v Jugosla- vijki odpravil osemurnik, ker je po za- konu dovolil za obrt gotove izjeme! Novi tednik se je uvelitel tudi z žur- nalistično nedostojnostjo. Proti vsem pravilom javne morale in proti stališču časnikarske organizacije, ki ga bori za pravice malega človeka seveda po- znajo, je podpisal kot odgovorni ured- nik — poslanec dr. Gosar.

Odgovor gosp. Davidoviča Hrvat- skemu bloku, ki smo ga včeraj obja- vil, je bil sicer po vsebini negativen, ker gosp. Davidovič z nobeno besedo ne reagira na pooblastilo gosp. Radi- ča, naj v njegovem imenu predloži se- stavo »vlade sporazuma«, vendar je vsled svoje vpludne oblike dal radikal- cem novo gradivo za njihove trditve, da demokrati igrajo neiskreno vlogo. Zadeva je prišla v ponedeljkovi seji de- mokratskega kluba na razgovor. Tako- zvanji levičarji v klubu so odklanjali vsako odgovornost za besedilo gosp. Davidoviča in poudarjali, da so odgo- vor sestavljali gg. Milan Groh, dr. Bo- ža Markovič in dr. Smolčak, ki niso ne demokrati ne poslanci. On je na od- govor pristal, ker je v stvari negati- ven. Gosp. Veljkovič, katerega so mnogi smatrali za avtorja tega odgo- vora, je izjavil, da ga smatra za tak- tično pogrešno. Po medsebojnih pojas- nilih je bil v ostalem ta incident po- ravnan in klub je, kakor smo poročali, soglasno odobril smernice za svoje na- daljno taktično postopanje.

Borba med klerikalci. Zadnje dni se je vršila med klerikalnimi poslanci v Beogradu ljuta borba. Povabilo Pa- šičevo na razgovoro so nekateri člani smatrali kot poziv za vstop v vlado. Hrvatski del kluba se je odločno iz- javil za prekinjenje neilodne opozici- je ter z udeležbo na vladi. Poslanca Dulibić in Barić sta volitelja te stru- je. Izgledalo je nekaj časa, da boleta zmagala. Nasprotniki njune taktike so zato telegrafično pozvali dr. Koroš- ča, o katerem menijo, da sedaj pred volitvami ne bo hotel opustiti svojega opozicijskega stališča, ki mu služi kot najboljša agitacijsko orožje. Med- tem se je pokazalo, da je bil ves šum- zastoj. Pašić je s klerikalci raz- govarjal po svoji dolžnosti in ni imel namena, povabiti gospoda Korošča v kabinet.

Mariborski klerikalci sklicujejo za ponedeljek, dne 18. decembra v Gam- brinovih dvorani ljudski shod. Poleg po- litičnega položaja bo poročal dr. Les- kovar tudi o občinskem gospodarstvu v Mariboru. Okle pravi, da stojijo kle- rikalci pred važnimi dogodki.

Razmerje glasov v demokratskem klubu. »Rije« poroča, da je glasovalo proti resoluciji v demokratskem klubu 11 prejšnjih liberalcev pod vodstvom g. Veljkoviča, 1 bivši naprednjak (g. Vidanovič), 12 bivših samostalec pod vodstvom g. Ljube Davidoviča, 3 »pre- dani« (gg. Ribar, Angjelinovič in Seče- rov), 2 Črnogorci (gg. Čubrovic in Magovčević, ki je meilitem iz kluba iz- stopil in g. Angjelič, skupaj 30 poslan- cev. Gg. Pečič in Svetozar Gjorgjevič (samostalec) sta izjavila, da se sicer strinjata s tekstom resolucije, da pa ne glasujeta, ker je proti njej g. David- ovič. Gg. Ilija Šumenkovič in Dušan Stevič (samostalec) sta glasovala pro- ti resoluciji z izjavo, da se strinjata z njenim tekstom, da glasujeta proti, ker je tudi g. Davidovič proti. Od 11 odstotnih poslancev jih je sedaj 6 javilo, da so za resolucijo. Ako bi vseh 5 po- slanecv, ki se dosedaj še niso izjavili, bilo proti resoluciji, bi stalo razmerje med onimi, ki so za njo in proti njej 58 proti 33, ako še neprijavljenih 5 po- slanecv ne upoštevamo pa 58 proti 29.

Izza kulisa Hrvatskega bloka. Iz- zvan po »Hrvatovih« inuacijah, da je kot bivši radičevce opravil »sta-

novita putelstevlja« izven mej kralje- vine SHS, priobčuje posl. Häusler v »Pokretu« članek pod naslovom »Ra- dić — izdajalec!« Omenja, da je res- parikat potoval na Dunaj v privatnih zadevah — in blokaški voditelji so ga ob vsaki taki priliki nagovarjali k po- sebnim zaupnim misijam. Häusler je s svojih potovanj eiser prinašal vsako- vrstne informacije, ki pa niso nič kaj ugodno vplivale na vroče blokaške glave. Ko jim je enkrat namignil, da je Karlov povratek na Dunaj nemogoč, je Stipa Radić vzkliknil: »Ako pride Karel Habsburg na Dunaj, se spustimo z njim v pogajanja!« Tudi dr. Drinko- vič je dobro slišal te besede, pa ni protestiral. Počas je Häusler postajal blokaškim generalom sumljiv. In ko je izstopil iz stranke, so ga prosili, naj ne iznaša partijskih intimnosti. Po vednih napadih blokaških žurnalov je Häus- lertu razvezana beseda in utegne mor- da povedati še marsikaj... Vidite vruga? Je vendarle črn, kakor ga si- kajajo.

Po svetu

Novi predsednik poljske repub- like, bivši zunanji minister Gabriel Narutowicz je v političnem oziru doslej pre- ceje neznana osebnost, dočim uživa kot strokovnjak velik ugled med svojimi to- variši. Po poklicu je inženjer. Svoje stu- dije je dovršil v Švici, kjer je pozneje dalje časa bil tudi profesor na curški po- litehnik. Istočasno je bil načelnik me- davezniške renske komisije, katere se je bavila z izkoriščevanjem vodnih sil reke Rena. Na Poljsko se je vrnil šele pred dvema letoma ter je takoj v kabinetu tedanjega ministrskega predsednika Grab skega prevzel mesto ministra za javna dela. Ministrski portfelj je obdržal tudi v naslednjih vladah ministrov Witosza in Ponikvowskega. Zunanji minister je po- stal šele po odstopu Skirmunta. Po poli- tičnem prepričanju pripada Narutowicz, ki je sedaj 52 let star, liberalni levici, ter stoji precej blizu socialnim demokratom, od tod tudi besen odpor konservativne desnice proti njemu.

Skrčenje ruske in poljske arma- de. Konferenca severnih obrobni držav za razoroženje se je sedaj zedinila na končne sklepe glede skrčenja armad bal- tiških držav, Rusije in Poljske. Delegati na konferenci so sprejeli vse paragrafe neagresivnega pakta, izvemšči točko, ki se nanaša na odnose med Poljsko in Litvo. Ruska delegacija je izjavila, da bo moskovska vlada v teku enega leta laliko znižala kontingent redne vojske na 600 tisoč mož. Efektivno stanje armad ostalih držav bo sledeče: Poljska obdrži 280 tisoč, Litvanska 19 tisoč, Estonija 16 tisoč, Finska pa 28 tisoč mož.

Upokojitev češkoslovaških ofi- cirjev. Ministrstvo vojne je izdalo ukaz, na podlagi katerega se mora do konca februarja prihodnjega leta umiroviti oko- li 100 generalov in štabnih oficirjev če- škoslovaške armade.

Nova španska vlada. Po vesteh iz Madrida je nova španska vlada takole sestavljena: predsednik markez d' Albu- cemas, zunanje zadeve Alba, notranje za- dece vojvoda d' Almodovar, finance Pa- fregal, pravda grof de Romanones, vojna Alcaraz Zamora, mornarica Louis Sylve- ra, prosveta Salvatella, javna dela Gasset, socialno skrbstvo Chapapryeta. Novi mi- nistrski kabinet je že položil prisego.

Nova ureditev uradniških plač na Češkoslovaškem. »Lidove Noviny« poročajo, da namerava češkoslovaško fi- nančno ministrstvo uvesti po belgijskem vzorcu nov sistem glede izplačevanja uradniških plač. Država bo namreč urad- nikom in nameščencem deponirala plače po četrt leta naprej pri kakem denarnem zavodu in uradniki bodo lahko od te vsote dvigali kolikor bodo pač potrebovali. Ta sistem ima namen dati inicijativo za varčevanje in ekonomično gospodarstvo.

Sprememba v vodstvu »Timesa«. Wickham Steed dosedanj glavni urednik svetovnega lista »Times«, je de- finitivno zapustil svoje mesto. Kakor znano je imel Steed svoj čas oster kon- flikt z lastnikom Times-ov Northcliffom; Steed je moral že takrat odstopiti, a je po Northcliffovi smrti zopet prevzel vo- dstvo lista. A tudi z novimi lastniki se ni mogel razumeti in tako se je sedaj po- slovil definitivno. Na njegovo mesto je prišel Geoffrey Dawson, ki je bil glavni urednik Times-ov za kratko dobo že pred Steedom.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sreda, 13.: »Živi mrtveci«. D. Četrtek, 14.: »Idijot«. Začetek ob pol 8. uri. B.

Petek, 15.: »Kralj na Betajnovi«. C. Sobota, 16.: »Svatha Krečinskega«. A. Nedelja, 17.: ob 3. popoldne Krojaček- junaček. Izv. ob 8. zvečer Kralj na Betajnovi. Izv.

Ponedeljek, 18.: »Ploha«. D.

Ljubljanska opera.

Sreda, 13.: »Carmen«. A. Četrtek, 14.: »Gorenjski slavček«. Č. Petek, 15.: »Prodana nevesta«. E. Sobota, 16.: Zaprt.

Nedelja, 17.: »Sevillski brivci«. Izv.

Ponedeljek, 18.: Zaprt.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 14.: »Nečak«. C in kuponi. Petek, 15.: Vilharjeva p. oslava. Izv. Pri- sostvuje jubilat g. Vilhar. Sodelujejo Glasb. Matica, »Drava«, vojna muzika in člani gledališča.

Sobota, 16.: »Običan čovek«. C in kuponi.

KONGRES UPODABLJAJOČIH UMET- NIKOV V ZAGREBU.

V nedeljo in ponedeljek se je vršil v Zagrebu v bivši saborni dvorani kon- gres delegatov organizacij upodabljo- čih umetnikov iz cele kraljevine. Glav- ni konkretni nalogi kongresa sta tvorili ustanovitev zveze obstoječih organov in ustanovitev umetniškega sveta pri mi- nistrstvu prosvete.

Sovence sta na zborovanju zastopala gg. Santel in Kralj. Posvetovanja je otvoril znani hrvatski slikar-grafik To- mislav Krizman. Vlado je zastopal vlad- ni tajnik g. Rukavina. Zbor se je najprej oddolžil spominu pokojnega kralja Pe- tra Osvoboditelja, nato pa poslal po- zdravno brzojavko kralju Aleksandru. Sledila je volitev predsedstva, v katero so bili izvoljeni gg. Ljuba Babić, Saša Santel, Popović in Mižić kot zastopniki pokrajinskih društev.

Kongres je prešel nato na razpravo o pravih Zveze upodabljočih umetnikov ki naj združi vse pokrajinske organiza- cije. Debata je bila zelo živahna, mesto- ma ostra. Pravila so bila naposled spre- jeta s 11 proti 3 glasovom. G. Kralj se je vzdržal glasovanja.

Seja se je nadaljevala včeraj ob 10.30. Začela se je razprava o osnutku Glav- nega umetniškega sveta. Poudarjalo se je, da člani Glavnega sveta ne smejo sodelovati pri naročilih, ki jih svet sam razpiše. Le tako bo mogoče, da postane Glavni svet res vrhovni umetniški fo- rum. Pravilnik je bil nato sprejet so- glasno in člani Glavnega sveta izvoljeni v zmislu predlogov pokrajinskih organi- zacij. Med izvoljenimi je tudi Ivan Me- štrovič.

Kvartet Zika na Vrhniki. Prihodnjo nedeljo ob 8. uri zvečer priredi kvartet Zika svoj 2. komorni večer na Vrhniki v dvorani Rokodelskega doma. Brez dvoma bo tudi to pot občinstvo, ki je bilo že zadnjič odlično nad lepoto igranja, do zadnjega napolnilo dvorano. Na sporedu so Schubert, Smetana in Borodin, dela, ki so povsod, kjerkoli so jih doslej Zikovi igrali, dosegla silno navdušenje. Ker je to njihov zadnji kon- cert, predno odpotujejo v Ameriko, opo- zarjamo občinstvo, naj ne zamudi lepe prilike, ker se enaka ne bo nudila tako kmalu zopet.

Sinfonični koncert mariborske vojne muzike, ki se je vršil v soboto, je bil zelo slabo obiskan, ker je bil to že drugi koncert v preteklem tednu. V orke- stru se odlikujejo pihala in les, šibak pa je lok, osobito prve vijoline. Kon- cert je otvorila Binieška mogočna uver- tura »Ekvinocij«, ki je bila lepo igra- na in je tako dvignila razpoloženje po- slušalcev. Beethovnova 5. sinfonia pa ni mogla ogreti, čemur je bil kriv tem- po. Lep glasbeni užitek sta nudila sin- fonična slika Saint Sainsova »Dauoe Macabre« in Dvořakova »Polebnice«, ki sta našla v Majejru dobrega interpreta rutiniranega dirigenta. Osterčev »Ubežni kralj« je zanimiva programska točka, ki kaže, kako neustrasno gro mladi skla- datelj po začetni poti naprej. Glasbeni večer so zaključili Majejev macedonski ples. Poslušalci so dali izraza pohvale in hvalečnosti z burnim aplavzom. — c

Sokolsstvo

Odborova seja Češkoslovaške Obce Sokolske se je vršila v nedeljo dne 10. decembra v Brnu. To je širša od- borova seja, ki se je udeležilo zastopniki vseh sokolskih žup, včlanjenih v ČOS. Seji je prisostvoval tudi zastopnik Ju- gosl. Sokol. Saveza, tajnik dr. Fux. Zve- zed med češkim in jugoslovenskim Sokol- stvom postajajo vedno tesnejše, kar do- kazuje, da Sokolstvo z vso vmeno za- sleduje zblizanje in spoznavanje obeh slovanskih narodov. Tudi ČOS. pošilja k našim skupščinam zastopnike, tako se je letošnje glavne skupščine v Zagrebu udeležil podstarosta ČOS. br. Stepanek, znani prijatelj Jugoslovancov. Stike med našim in češkim Sokolstvom vzdržujejo tudi češki sokolski listi, ki prinašajo to- čna poročila o delovanju jugoslovenskega Sokolstva. Češka sokolska revija »So- kol« ima v svoji zadnji (12.) številki tro- je daljših poročil iz Jugoslavije, in sicer o proslavi 10 letnice na Kumanovem, o seji saveznega prednjaškega zbora in o glavni skupščini JSS. v Zagrebu dne 29. oktobra. — Poročilo o poteku odborove seje še prinesemo.

Sport

Smučarski tečaj v Bohinju 1922/23. namenjen v prvi vrsti za novince, goste iz Beograda, Zagreba, Ljubljane i. dr. centrov Jugoslavije prične ob ugodnih snežnih razmerah dne 27. t. m. in bo traja- lo do 7. januarja 1923, v slučaju neugod- nega snega pa se preloži tečaj na januar 1923. Vsa podrobna pojasnila o tečaju, programi kakor tudi podrobni cenik glede prehrane in stanovanj v hotelih in gosti- nah v Bohinjski Bistrici so na razpola- go interesentom v Ljubljani v sobi »Ju- goslov. zimskosportnega saveza«, Narod- ni dom in »Tourist-office«, Dunajska cesta 18. — Iz Zagreba je prijavljeno že več sportnikov.

Smučarski tečaj za Celjane in Mari- borčane. V slučaju, da se prihlasi zadost- no število smučarjev novincev, namerava Jugosl. zimskosportni savez v Ljubljani vpeljati v letošnji zim. I. sezoni smučar- ski tečaj t. t. ob sobotah popoldan in ol nedeljah v primernih krajih ob progi juž. železnice »Zidani most - Celje - Mari- bor«. S tem bo dana posebno Celjanom in Mariborčanom ugodna prilika, da se

izvežbajo na smučeh m prilagodijo na zimsko turistiko. Zato vabimo vse turis- te in sportnike, da takoj prijavijo svo- jo udeležbo potom svojih klubov, intere- senti izven klubov pa naj se prijavijo di- restno na JZSS, kjer dobe tozadevna po- trebna pojasnila. Program in početek smučarskega tečaja se razglasi pravčas- no po časopisju. — Jugoslov. zimsko- sportni savez, Ljubljana, Narodni dom, Sportna zveza.

Med zimsko sezono v Bohinju bo le- tos obli 120 kurljivih sob sportnikom na razpolago. Prenočnina v hotelih znaša všteti davke in kurjavo 16 Din. — Pre- hrana (zelo dobra) dnevno 20 Din, po- sebnja pa 35 Din. V obeh se cene prehrani ceniješe nego v Ljubljani. Za dijake bo podružnica T. K. Skala priredila nekaj skupinskih ležbišč. Vsa pojasnila daje podruž- nica T. K. Skala v Boh. Bistrici.

Mariborska porota

Maribor, 12. decembra.

Požig v Prekmurju.

Vdovec posestnik in gostilničar Lipuš Farkaš iz Kroplivnika v Prekmurju, je živel s posestnico Fani Urbanovo v div- jem zakonu na svojem posestvu. Urban- ova mu je vodila gospodinjstvo in ob- enem gospodarila na svojem posestvu, ki je ležalo v bližini. Farkaš pa se s svojo družico ni dobro razumel, ker je vedno zapravljajl denar in jo pretepajl, tako da ga je ta slednjič zapustila ter se s svojim mladoletnim sinčkom zopet preselila v svojo hišo. To pa Farkašu ni bilo po vo- lji, često je prihajal k Fani Urbanovi ter jo silil, naj se zopet vrne k njemu, češ da se bo v nasprotnem slučaju zgodilo nekaj hudega.

Dne 30. avgusta t. l. zvečer je obdol- ženec popival v neki gostilni. Ko se je vračal nato proti domu, je — po trditvi obtožnice — zapalil hišo Urbanove in plamen je upepelil njeno domačijo. Na ta način se je hotel obtoženec maščevati nad Urbanovo radi njene neposlušnosti.

Današnja razprava se je morala vršiti potom tolmacha, ker so vsi obdolženci in vse priče Madžari evangelske vere, ki razumejo le tu pa tam kako slovensko besedo. Obdolženec je svojo krivdo odlo- čno tajil in ker ga pri dejanju nihče ni videl ter ima kot invalid leseno nogo in je vzbujal sočutje, so porotniki z 8 glasovi proti 4 zanikali krivdo. Senat je izrekel oprostilno razsodbo in Farkaš je opoldne zapustil sodišče.

Strašen umor v temni noči.

Pravijo, da je človek včasih hujši ka- kor zver. Ta prislovca se je gotovo ure- sničila pri viničarskem sinu Karlu Ri- biču iz Sv. Lenarta v Slov. Goricah, ki se je danes zagovarjal pred mariborsko poroto.

V nedeljo, dne 10. septembra t. l. so se vračali trije fantje: Jakob Gorjup ter Jo- žef in Karl Belc z nekega obiska proti Sv. Lenartu. Kar zaslisiho na cesti klic »auf biks«. Nekaj trenutkov je bilo nato vse tiho, nenaekar pa se je iz črne teme pojavil pred fanti obdolženec Karl Ribič in predzno pogledal v obraz Karlu Belcu. Belc vsled teme ni niti vedel, da je kak tujec pred njim, zato je v šali odvrnil: »Kaj me gledaš, saj nisem nikak ropar«. V tem trenutku pa je že dobil močen sunk z nožem v prsa nad rebrom. Nož je k sreči običal na kosti in tako je Karl Belc še ostal živ, a padel je v nezavest. Ribič pa je v tem hipu sunil z nožem še Gorjupa v čelo tako močno, da je tudi ta padel nezavesten na tla. Ribič pa je bil še vedno v svojem divjem elementu, še je hrepenel po krvi in zato je sunil še Jožefa Belca nad prsno mreno in ga zabodel tudi v levo pljučno krilo. Ta udarec je bil smrtonosen.

Po strašnem zločinu je Ribič odšel k oskrbniku Poliču, ki je stanoval tam v bližini, si umil krvave roke, in dejal: »Se- daj sem pa napravil, kar sem hotel, eden je že mrtev, drugi še bo, za tretjega pa ne vem.« Poliču je dejal, da mora mol- čati in nato je odšel s svojim prijateljem Breznikom na ples. Na krvavem bojišču se je kmalu Karl Belc zavedel in pokli- cal brata Jožefa. Ker mu ta ni odgovoril, se je z muko priplazil do njega, ga priči- za glavo, nato pa se zopet onesvestil in obležal na prsih svojega že mrtvega bra- ta, ter se zavedel šele takrat, ko so ga prepeljali na njegov dom v Sv. Lenart.

Nedavno je bila proti Ribiču vložena še obtožnica radi zločina javnega nasil- stva, ker je nekaj dni pred onim groznim umorom grozil tudi posestniku Ivanu Koc- beku v Zamarovski z umorom. Tri večere zapored je grozil Kocbeku, da ga ubije v Črnem lesu. Pri sosedu Kramerju je tudi že pokazal dotični nož, s katerim je na- dni pozneje umoril Belca. Zasadil je nož v mizo in rekel, da gre naravnost k Koc- beku, da ga zakolje.

Ribič se je pri današnji razpravi za- govarjal, da je storil umor v silobranu, češ da so ga fantje napadli. Tega zago- vora pa ni mogel z ničemer dokazati. Iz- kazalo se je nasprotno, da napadenih sploh ni poznal. Tako so porotniki z vse- mi glasovi potrdili vprašanje umora Jo- žefa Belca, ravno tako vprašanje glede poskušene umora Karla Belca in Ja- koba Gorjupa, ter vse grožnje z umorom Ignacu Kocbeku, zanikali pa so z vsemi glasovi vprašanje silobrana. Ob 20. zve- čer je predsednik senata pred nobito po- no dvorano, katero so napolnili kmetje iz kmetice ter domačini, razglasil sodbo. Ker obdolženi ob času umora še ni bil star 20 let, se ni mogla izreči sodba na smrt na večalnih in je dobil Ribič 15 let težke ječe.

Obsiljeni je se hladnokrvno sprejel. Pri odhodu iz portne dvorane je prosi- svojeza znanca za cigareto...

Domace vesti

Ustanovitev nacionalističnega omladinskega bloka v Beogradu Včeraj smo prinesli obširno poročilo o pretepu, ki je nastal med beograjsko omladino povodom volitve delegatov na vseslovenski kongres v Pragi. K temu poročilu dodajemo še to, da se je po izvršeni manifestaciji zbrala omladina v hotelu "Imperial", kjer se je vršila konferenca nacionalističnih akademikov in na kateri je bil ustanovljen nacionalni blok beograjske visokošolske omladine. V ta blok so vstopili radikalci, demokrati, nacionalisti in del republikancev. Izvoljen je bil tudi poseben odbor, ki bo sklepal glede izključitve vseh anacionalnih elementov iz akademskega združenja "Pobratimstvo".

Poljsko - jugoslovanska liga. Na želji poljsko - jugoslovanske lige, ki se je dne 7. decembra vršila v prostorih hrvatskih književnikov v Zagrebu, je bil univ. profesor dr. Fran Ilešič izvoljen za predsednika lige. Seje se je udeležil tudi poljski generalni konzul dr. Gruska.

Mala matura na srednjih šolah. Kako doznajajo sarajevske "Večerne Novosti", je ministristvo prosvete odredilo, da se v vseh srednjih šolah naše države uvede takomenovana "mala matura", ki v Srbiji že obstoji. Po novi odredbi bi morali vsi učenci četrtega leta polagati malo matura, ker bi se sicer ne mogli sprejeti v peti razred. Ta mala matura se bo morala polagati baje že koncem tekočega šolskega leta.

Naš razmejitveni spor z Rumunijo. V razmejitveni komisiji med našo državo in rumunsko kraljevino je prišlo radi sektorja pri Beli Crkvi, kjer se izliva Nera v Donavo, do razmejitvene g. nesporazuma. Težkoče, ki so nastale, bo zaenkrat skušal izgladiti zunanji minister dr. Ninčić direktno z Bukarešto, v slučaju da ostane sporazum nedosegljiv, pa se bo vprašanje rešilo potom arbitraže.

Posnemanja vredno. Gospod Vučler, p. d. Ghandi, je daroval za penzijski fond novinarskega združenja, eekcija Ljubljana, 60 dinarjev. Prisrčna hvala!

Madžarski terorizem in naši rojaki. Časopisje poroča o neusmiljenem terorizmu, ki ga izvajajo madžarske oblasti nad našimi rojaki v Baranji. Pred nekaj dnevi je bilo zopet aretiranih več naših seljakov iz okolice Monča. Seljaki so namreč sedeli v kavarni in prepevali nacionalne pesmi. Ko so jih hoteli madžarski orožniki radi tega aretirati, so se ti upirali, sklicujoč se na svoje pravice kot narodna manjšina. Vse to ni pomagalo prav nič, bili so odvedeni v počukajočo zaporo in poleg tega še pretepeni. Počukajočo sodišče jih je obsojilo velezidajce.

Zopet enkrat obsojen. "Jugoslavija" je priobčila dne 4. julija članek, v katerem trdi, da je "Praprotnikova banka hotela kupiti "Jugoslavijo" s tiskarno, da izpremeni smer in program lista in ga učenja svojim umazaninim poslovnim namenom." Generalni ravnatelj Avgust Praprotnik je vsled tega vložil tožbo proti odgovornemu in glavnemu uredniku "Jugoslavije" g. Zorku Fakinu. "Seveda" je g. Fakin po slavnem vzorcu izjavil, da nastopa dokaz resnice. Zasluzilih je bilo v preiskavi več priči, med njimi tudi bivši lastnik "Jugoslavije" g. Pesek. Iz izpovedi priči je izhajalo le eno, da si je gospod glavni in odgovorni urednik očitke — izmislil. Včeraj se je vršila pred sodiščem glavna razprava. Gosp. Fakin, ki je popreje vodil dokaz resnice, je sedaj naenkrat trdil, da dotičnega članka — sploh ni bral, odnosno da se v članku gosp. Praprotniku itak nič nečastnega ne očitja. Deželno sodišče je obsodilo Zorka Fakina na 1000 dinarjev globo, odnosno 5 dni zapora ter povračilo vseh stroškov. Honorar za častikrajo je tokrat precej obuten in pričakovati je, da bo gosp. Fakin kmalu odložil odgovorno uredništvo pri ljubljanskem revolverju ter ga prenestil drugemu, za katerega se pri sodišču lahko odpre nov konto...

Odlikovanje pri agrarni direkciji. Ravnatelj ljubljanske agrarne direkcije dr. Friderik Lukanc je odlikovan z redom sv. Save III. razreda, inspektorja iste direkcije Viljem Putik in dr. Tone Šapla pa z redom sv. Save IV. razreda.

Ljubljanskim volilecem. Prejeli smo: Pri zadnjih ljubljanskih občinskih volitvah so se pokazali razni nedostaki zlasti kar so tiče krstnih imen, poklicev in stanovanj. Tudi je prišlo volit nekaj volilcev, ki so trdili, da so volilni upravičenci, ki pa niso bili vpisani v volilne imenike in torej tudi niso mogli voliti. Da se odpomote tem in takim ne točnostim, se prizadevi krogi pozivljive, da se pridejo zgledati tekom prihodnjih dni v mestni popisovalni urad ob navadnih uradnih urah, to je od 8. zjutraj do 2. popoldne. S seboj je seveda prinesiti potrebna dokazila: policijsko zglednico krstni list, dekret in slično. To priliko naj porabijo zlasti oni volilci, ki so se med letom preselili in niso še volili na volišču, ki je merodajno za njih sedanjega stanovanja.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasom uradnega zdravstvenega izkaza se je v mestni občini ljubljanski v doli ob 2. do 9. decembra narodilo 22 otrok, umrlo pa je 7 moških in 5 žensk, skupaj torej 12 oseb in sicer: 1 oseba za jetiko, 1 za možgansko kapjo, 1 za srčno hibo, 7 valed drugih naravnih smrti.

nih vzrokov, 2 osebi — oba možkega spola — pa sta izvršili samomor. Na nalezljivih boleznih so obbolele 3 osebe: 1 na davici, 1 na škrlatici, 1 pa na egiptovski očesni bolezni.

Smrtna kosa. Iz Kranja se nam poroča, da je preminul v ponedeljek dne 10. decembra v gasilskih vrstah obče znani g. Anton Depoli st. v starosti 83 let. Bil je leta 1879 pri ustanovitvi gasilskega društva v Kranju in do smrti njega član. V zadnjem desetletju se vsled starosti ni več udeleževal aktivno gasilskih nastopov, nadomeščala pa sta ga z vso verno sinova, katere je vzgojil v požrtvovalnem gasilskem duhu. Pogreb pokojnika bo danes ob 16. uri iz hiše žalosti. Bodi mu lahka zemlja, v kateri se je udomačil. — V mariborski javni bolnici je umrl g. Anton Zorn, finančni nadzornik v pokoj. Bil je vrl Jugoslovčan. — V Ljubljani je preminul administrativni major g. Hinko M. Maravič, znan po svoji človekoljubnosti. — V severo-amerškem mestu New Haven je dne 30. oktobra, od kapi zadet, umrl naš rojak rev. Josip Tomšič, rodom iz Tacna pod Šmarno goro v starosti 55 let. — V celjskem invalidskem domu je dne 9. decembra umrl g. Alojzij Mehle, posestnik na Perovem in podžupan občine Grouplje. Blag jim spomin!

Dar ljubljanske Kreditne banke v javne namene. Ljubljanska kreditna banka je v kulturne namene darovala znesek 500.000 kron in sicer: 200.000 kron za Dežji dom, 200.000 kron za stavbeni fond za gradnjo poslopja Trgovske akademije v Ljubljani, 50.000 kron za pospeševanje tujkega prometa in 50.000 kron za zgradbo Narodne galerije.

Razpust nemških društev v Celju. Ker ni več pravne podlage za nadaljnji obstoj, so se v Celju razpustila sledeča nemška društva: Arbeiterturnverein "Freiheit", Deutscher Verein in Cillier Radfahrerverein.

Zilko v Radečah. Iz Radeč nam poročajo: V nedeljo zvečer dne 10. decembra je občinstvo iz Radeč napolnilo sokolsko dvorano in poslušalo ono nebeško lepo godbo, ki jo tudi podetelnom nudi Zikov kvartet. Navdušenje je bilo tako veliko, da po končanem programu nihče ni hotel domov, marveč so vsi navzoči prosili in prosili, da je kvartet še in še dodal. Pri nas ni bilo treba agitacije, v dveh dneh so bila vstopnice razprodane in marsikdo je rekel, naj stane kolikor hoče, samo da bom slišal Zikove. Res, vse hvale vredno je, da gredo umetniki tudi na deželo in da uboga para na deželi vsakih 7 let tudi doma kaj sliši. Umetnost ne bo izgubila na vrednosti, ako se razširi tudi med ljudstvo izven zidov večjih mest.

Dobrodelne prireditve v Celju. Miklavžev večer, ki ga je priredila celjska Citalnica je izkazal čistega dobička 5000 kron. Od teh je določil citalniški odbor 4000 kron za nabavo beletrističnih knjig za javno ljudsko knjižnico, katere zadnji čas zopet vzorno posluje. Koncert Kola jugoslovanskih sester je dal isto vsoto, ki se je porabila za obdaritev mestnih otrok z obutvijo in obleko. Nad 30 dečkov in 30 deklic je obiskal Miklavž in jim je vsled požrtvovalnosti širše javnosti preskrbel najpotrebnejše obujalo in perilo za zimo.

Društvo prijateljev angleškega jezika in prosvete v Mariboru. Mariborski "Tabor" poroča, da so pravila tega društva že sestavljena in tudi od oblasti potrjena. Društvo si je stavilo za cilj gojiti kulturne stike z angleškosaksonskim svetom in ga seznaniti z našimi težnjami. Ustanovni občni zbor društva se bo vršil po Božiču. Tudi kurzi angleškega jezika se otvorijo v najkrajšem času.

Protestna zborovanja zagrebških delavcev. Preteklo nedeljo se je vršila v Olimp kinu v Zagrebu socialistična delavska skupščina, katero je sklical Glavni delavski savez Jugoslavije. Dnevni red skupščine je bil protest proti na meravanemu uklinjenju uredbe o osemurnem delu. Pred vhomom v dvorano se je zbralo mnogo komunistov, ki so skušali preprečiti zborovanje. Njih nakani pa se ni posrečila, zborovanje je poteklo popolnoma mirno in v redu. Delavstvo je bilo soglasno mnenja, da noben novi zakon ne bo mogel zrušiti osemurnega delovnega časa. Končno je bila sprejeta še resolucija, v kateri stavi delavstvo svoje zahteve in protestira proti eventualni ukinitvi osemurnega delovnega časa. Ob sklepu je predsednik zborovanja še naglašal, da bi delavstvo od eventualne izpremembe vlade imelo le slabe koristi, kar bi bila vsaka vlada v današnjih razmerah za delavstvo slabša od sedanje. Istočasno so imeli v prostorih "Balkan" kina svoje zborovanje tudi komunisti z istim dnevnim redom kakor v Olimp kinu socialistični delavci.

Velik kongres lovcev. V nedeljo je bil odprt v Novem Sadu velik kongres vojvodinskih lovskih društev, katerega se je udeležilo veliko število lovcev iz cele Vojvodine.

Celjsko starovanjsko vprašanje. Na občinskem zemljišču pri Sp. Lanovžu, ki je last mestne občine, so se postavile med vojno vojaške barake, ki jih je po obratu prevzela jugoslovanska vojska uprava. Uporablja se sedaj samo del teh barak, večina jih je praznih. Ker pa celjska mestna občina rabi del zemljišča za razširjenje industrijskih podjetij, ni več nadaljšala najemne pogodbe z zrinorotca L. Tratnik.

vojaško upravo. Pred kratkim je predložilo celjsko obrtno društvo mestnemu uradu vloogo, v kateri nasvetuje, naj bi se iz nekaterih, še v dobrem stanju se nahajajočih barak napravila stanovanja za revnejše sloje. Priloženi so potrebni načrti, ki predvidevajo nad 40 stanovanj. Barake bi se morale vsled večkratne povodnji vzdigniti. Trpele bi kakih 20 let. Adaptacija pa bi stala okoli 4.000.000 K. Dasi je načrt lepo zamišljen in bi znatno oblažil stanovanjsko mizerijo, so pojavljajo poleg velikih materialnih žrtve tehni pomisleki tudi v sanitarnem in varnostnem oziru. O načrtu bo sklepal v eni prihodnjih sej občinski odbor, dobro pa je in v interesu stanovanjskega vprašanja, ako se peča z njim tudi širša javnost.

Iz Trčiča smo prejeli: Te dni sem čital v Vašem listu, da je obhajal gosp. John Staudinger, ravnatelj tovarne Kozina desetletnico svojega delovanja v tej tovarni. Ob tej vesti o tujcu sem bridko občutil, da se ni našel dopisnik, ki bi se spomnil nekega drugega pomembnejšega jubileja. Je to 50letnica delovanja našega somišljenika g. ravnatelja Ferdinanda Kalingerja. Petdeset let učiteljevanja, petdeset let trpljenja! Zaslužil je ta mož, da ga imenujemo trški občinski odbor častnim občanom tržičkim. Ob priliki izročitve diplome po županu zapelo je Bralno društvo podoknico, in sicer tri od g. ravnatelja samega komponirane pesmice, po podoknici pa se je vršil prijateljski večer pri Jegliču, katerega so se udeležili zastopniki občine, uradov, okrajnega in krajnega šol. sveta, učiteljskega društva, vseh tržičkih društev, celokupno učiteljsvo in pevski zbor. Slavnostno razpeloženje je motil le politični govor župnika Škrbca, katerega vodilne misli smo brali v "Slovenca"; žal jo je odkuril, predno je dobil zaslužen odgovor. Slavljencu pa želimo na večer njegovega življenja, da še dolgo in arečno uživa plodove svojega dela.

Župnik Gabrček ponesrečil. Kakor smo že poročali, so v soboto zjutraj pri Fuzinah potegnili iz Ljubljane truplo pogrešanega tomišljanskega župnika Franca Gabrčka. V listnici, ki so jo našli v žepu njegove suknje, je bilo 1045 kron, 1 srebrni francoski frank in nekaj drobnih, v telovniku pa srebrna žepna ura. Mrčča je identificiral župnik Müller iz D. M. v Polju, ki je pokojnika osebno poznal. Pri obdukciji trupla, ki se je predvčerajšnjem popoldne izvršila, se ni našlo znakov kakih poškodb. Truplo po kojnega župnika Gabrčka so včeraj prepeljali na Ilomec pri Kamniku, kjer bo danes pokopano na tamkajšnjem pokopališču.

Po nesrečni pomoti ustreljen. Predvčerajšnjim okoli petih zjutraj, ko je vlak iz Zagreba prišel na kolodvor v Podušedu pri tovarni cementa, sta opazila dva detektiva južne železnice, da neki človek pobira signalne svetilke na progi. Ker sta bila mnenja, da gre za tatvino, sta začela detektiva streljati na tega človeka. Oddala sta osem strelcov, tako da je neznanec na mestu mrtve obležal. Ugotovilo se je, da je bil ustreljen Mijo Brzak iz Stenjeveca, ki je po svoji dolžnosti smel signalne svetilke. Orožniki so aretirali oba detektiva, Karla Steinerja in Frana Cibrana.

Potrjena obsodba. Poročali smo svojočasno, da je bil krški odvetnik dr. J. Dimnik pred okrajnim sodiščem v Laškem obsojen na 2000 Din kazni ali 40 dni zapora, ker je v neki hrastniški gostilni obrekoval dr. Zerjava in dr. Kramarja, češ da sta pri zadnjem trbovskem strajku delovala v svojo osebno korist. Proti obsodbi okrajnega sodišča v Laškem se je dr. Dimnik pritožil. Včeraj se je vršila vskljena razprava pred celjskim okrajnim sodiščem, ki je njegov vskilo zavrnilo in prvo sodbo v polnem obsegu potrdilo.

Navijanje cen premogu. Zagrebško sodišče je ravnatelj "Hrvaške banke" l. d. v Zagrebu zaradi navijanja cen premoga obsodilo na globo 50.000 dinarjev.

Misteriozen umor. V Dramljah na Štajerskem je prošli četrtek doslej neznani zločinca skozi okno ustrelil gostilničarja Mihaela Podkrajška. Gostilničar je bil zadet v glavo in se je takoj zgruil mrtve na tla. Morilec je izginil brez sledu.

Drobne vesti. V ljubljanskem Tivoliju so v nedeljo ponoči doslej neznani vandali podrli vse lesene hišice za krmiljenje tičev. — Na kolodvoru v Sevnici so neznani tatovi vlomili v železniški voz ter odnesli kave in vanilije v vrednosti 60.000 kron.

Železniški tatovi na delu. Pri tovarnem vlaku št. 1084, ki ob 19. uri 20 min. odhaja iz Ljubljane proti Novemu mestu, so neznani zlikovci pri vozovih potrgali plombe ter odnesli dve vreči kave, razno posodo, nekaj železnice in pet kilogramov manufakturnega blaga.

Tatvina. V zadnjih dneh je bilo ukradeno v Celju sledeče perilo: 11 platnenih rjuh z monogramom E. B. in E. K., 8 preplek za odeje iz belotkanine, 9 namiznih prtov iz belega platna z rdečimi cveticami, 2 namizna prta, 2 ženski nočni srajci, 4 prevleke za vglavje in 3 moške srajce. V slučaju, da bi kdo kaj prodajal, se prosil, naj se ieti takoj pri me in naznani celjskemu policijskemu oddelku.

Koncert. Od danes naprej vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni "Tratnik" na Sv. Petra cesti št. 25. Začetek ob pol 21. do pol 1. ure ponoči. Za obilen abisk se

Gospodarsivo

CENITEV SVETOVNE PRODUKCIJE SLADKORJA.

Znamenita newyorská sladkorna statistika Willet in Gray sta sestavila cenitev svetovne produkcije sladkorja v kampanji 1922-23. Po tej cenitvi bi prišlo na posamezne države (v tonah; prva številka označuje cenitev v l. 1922/23; druga številka v oklepaju označuje produkcijo v l. 1921/22):

V Evropi (sladkor iz pese): Nemčija 1.600.000 (1.330.000), Češkoslovaška 750.000 (659.907), Francija 560.000 (278.273), Belgija 300.000 (289.866), Nizozemska 285.000 (376.000), Poljska 270.000 (225.000), Italija 260.000 (217.000), Švedska 63.000 (227.000), Rusija in Ukrajina 220.000 (49.374), ostale dežele 402.500 (413.122), (sladkor iz trsa) Španija 6000 (5000). Skupno 4.716.500 (4.071.042) ton.

V Ameriki: Zedinjene države (sladkor iz trsa) 216.000 (292.589), (sladkor iz pese) 650.000 (911.190), Portorico 400.000 (385.000), Hawaii 490.000 (490.000), Devilski otoki 6000 (5000), Kuba 4.000.000 (3.996.387), San Domingo 200.000 (225.000), Mehiko 120.000 (119.800), Peru 340.000 (325.000), Argentina 200.000 (175.000), Brazilija 340.000 (325.000), Kanada 15.000 (18.931), ostale dežele 409.700 (408.625). Skupno 7.386.700 (7.677.522) ton.

V Aziji: Britanska Vzhodna Indija 2.475.000 (2.500.000), Java 1.658.000 (1.649.610), Formosa-Japonska 405.809 (406.966), Filipini 290.000 (276.000). Skupno 4.828.800 (4.832.576) ton.

V Avstraliji: 352.000 (363.701) ton.

V Afriki: 540.000 (516.827) ton.

Pregled po delih sveta.

	Cenitev	
	1922/23	1921/22
Evropa	4.716.500	4.071.042
Amerika	7.386.700	7.677.522
Azija	4.828.800	4.832.576
Avstralija	352.000	363.701
Afrika	540.000	516.827
Skupno	17.824.000	17.461.668

Po tej cenitvi bi znašala torej letošnja svetovna produkcija sladkorja za nad 360.000 ton več nego lani. Ta višek gre le na račun Evrope, kjer se ceni, da bo letošnji pridelek za 645.000 ton večji nego lanski; dočim je za vse druge dele sveta razun Afrike cenitev manjša.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska produktna borza (11. t. m.) V dinarjih. Pšenica baška 396 — 400, ječmen baški 285, oves baški 275 — 277,50, kuruza baška stara 225, nova 192,50 — 212,50, pšenična moka «0» 575, «2» 550, otrobi 162,50.

Zagrebski žitni trg. Zagreb, 11. decembra. Postavna baška, odnosno vojvodinska postaja notrajo (v kronah): pšenica 1600 — 1650, kuruza žolta stara 1300 — 1400, kuruza nova umetno posušena 1100 — 1120, rž 1400 — 1450, ječmen za pivovarne 1500, za krmno 1200 — 1350, oves 1100 — 1150, fižol pisani 1500, beli 1400 — 1500, moka «0» 2400 — 2450, «2» 2300 — 2350, «4» 2200 — 2250, za krmno 900 — 1000, otrobi drobni 800, debeli 900 — 950. Tendence nespremenjena.

HMELJ.

Češkoslovaški trg. Zatec, 11. decembra. Tudi prošli teden je bila trgovina s hmeljem slaba. Cene so nadalje nazodovale na 600 Kč za 50 kg za srednji hmelj.

PRODAJE

Prodaja starega železa. V pisarni pomorskega arzenala v Titvu se bo vršila 20. t. m. ob 11. dop. dražba 93 ton starega železa, nahajajočega se v Pijavici v Boki Kotorski. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Prodaja odpadkov. Dne 21. t. m. ob 9. dop. se vrši pri Vojni odceni radionici v Vevčah pri Ljubljani dražba 50.241 kg odpadkov od usnja (ponošene vojske obutve). Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Čekovni promet v novembru pri čekovnih zavodih v Ljubljani in Zagrebu ter pri poštni hranilnici v Sarajevu izkazuje nastopne rezultate: Vlog je bilo 799.153 s prometom v znesku 763.857.840 Din. Izplačil je bilo 145.291 s prometom v znesku 764.085.240 Din. Od tega odpade na klirinški (virmanski) promet 9455 manipulacij v znesku Din 105.427.389. Novih računov se je otvorilo 153, a zatvorilo 19; število imeteljev čekovnih računov je bilo koncem novembra 8184. Stanje vlog je znašalo koncem novembra 203.359.973 Din.

Tihotapljenje dinarja. V finančno ministristvo prihajajo mnoge vesti o tihotapljenju dinarja, zlasti v Avstrijo in Madžarsko. Da bi se tihotapljenje preprečilo, je finančno ministristvo odredilo svojim obmejnim organom, da strogo preiščejo vsakega potnika.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 12. decembra 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	775.2	-3.8	sever	pol obl.	—
Ljubljana	14.	775.1	0.2	sev. zapad	jasno	—
Ljubljana	21.	776.1	-1.0	—	oblačno	—
Zagreb	7.	774.5	-1.0	bresavetra	megla	1.0
Beograd	7.	774.3	-2.0	—	—	1.0
Buna	7.	773.4	1.0	sev. zap.	oblačno	1.0
Praga	7.	772.6	1.0	zapad	—	—
Inomost	7.	780.0	13.0	bresavetra	jasno	1.0

V Ljubljani barometer višji, temper. višja. Sonce vzhaja ob 7.50, zahaja ob 16.18.

Pravilnik o prometu z devizami ts valutami. Iz Beograda poročajo: Pravilnik o prometu z devizami in valutami je že dovršen ter mora priti le še pred ministrski svet. Žal zaradi vladne krize pravilnik doslej ni mogel biti sprejet. Pravilnik bo mogel stopiti v veljavo najbrže že januarja.

Za zaščito naše industrije glavnikov. Iz Beograda poročajo: Zastopniki naših tvornic za glavnike so posetili ministra trgovine in industrije, pomočnika finančnega ministra Plavšića in generalnega ravnatelja carin ter jih prosili za zaščito proti tuji konkurenci, češ da morejo sami več nego zadostiti celi potrebi v državi. Z merodajnih mest se jim je obljubilo, da se bo njihovim željam ustreglo.

Padeč drahme pod dinar. Nedavno je stala grška dragma še visoko nad dinarjem, sedaj pa je padla pod dinar in se je v Solunu te dni ponujalo 105 drahem za 100 Din. Zaradi padeča drahme se je položaj na solunskem trgu zelo spremenil. Nihče ne ponuja več blaga in zaupanje v grški papirnati denar vedno bolj pada.

Oviranje uvoza italijanskega blaga v Jugoslavijo. Italijanski listi poročajo, da so italijanski zastopniki v Beogradu protestirali proti oviranju uvoza italijanskega blaga, zlasti tekstilij in žide, v Jugoslavijo. Jugoslovanska vlada da je baje pozvala naše uvoznike, naj opustijo nakupovanje v Italiji in krijejo rajše svoje potrebe v Češkoslovaški.

— Zlati carinski nadavek v Nemčiji znaša od 13. do 19. dec. 178.000 odst.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.1125 — 0.1175 Berlin 0.94 — 1.14, Budimpešta 3.10 — 3.40, Milan 372 — 376, London 338.5 — 343.5, Newyork 74 — 75, Pariz 523.5 — 528.5, Praga 234.5 — 237.5, Curih 1400, Varšava 0.44 — 0.54, Bukarešta 46.25 — 47.75; valute: dolar 73 — 74, avstr. krona 0.1135 — 0.1185, češke krome 231.5 — 234.5, marka 0.96 — 1.16, levli 54, lire 368 — 372, franc. franki 518.5 — 523.5, madž. krome 3.20 — 3.40, funti 333.5 — 338.5; elekti: Jadranska banka 360, Jugoslovska banka 96.50 — 97.50, Ljublj. kreditna banka 200, Slavenska banka 106, Prašteditona 1040 — 1055, Trbov. premog. družba 300.

Beograd: Newyork 74.5, London 340 — 342, Pariz 519 — 529, Zeneva 1397 — 1407, Praga 238 — 242, Budimpešta 3.59 — 3.65, Milan 371 — 375, Sofija 58 — 62, Berlin 1.10, Dunaj 0.1105 — 0.1125, Bukarešta 46 — 48.

Praga, devize: Berlin 0.3375 — 0.4375; Curih 695.75 — 698.25, Milan 159.25 — 160.75, Pariz 223.75 — 225.25, London 144.37 — 145.87, Newyork 3145 — 3185, Beograd 40 — 40.50, Sofija 24.80 — 25.20, Dunaj 4.2250 — 4.7250, Varšava 15.30 — 20.30, Budimpešta 131.50 — 141.50, valute: marke 0.3375 — 0.4375, funti 144.37 — 145.85, dolarji 31.65 — 32.05, avstril. krome 4.20 — 4.70, poljske marke 17 — 22.

Curih: Berlin 0.067%, Newyork 530.50, London 24.32, Pariz 37.65, Milan 26.35, Praga 16.75, Budimpešta 0.23, Zagreb 1.70, Bukarešta 3.25, Varšava 0.0350, Dunaj 0.0074, avstril. krome 0.0076, Sofija 3.95.

Berlin: Italija 42.144 — 42.356, London 38.802.75 — 38.997.25, Newyork 841.890 — 846.210, Pariz 596 — 599, Dunaj 11.73 — 11.78, Praga 26.134 — 26.266, Budimpešta 3.59 — 3.61, Sofija 65.83 — 66.17, Bukarešta 50, Beograd 103.24 — 103.76.

POSILANO

Drju Ivanu Šusteršiču, bivšemu dež. glavarju Kranjske.

Ob Vašem povratku v Jugoslavijo štelimo si v dolžnost izjaviti v imenu jugoslovanskih nacionalistov, da se še spominjamo, da smo Vas pri svoji borbi za protiaustriljsko oriantacijo Slovencev vedno srečali na čelu naših nasprotnikov.

Ne pozabljamo, da ste v dnevih narodove preizkušnje, ko nas je dramil prvi revolucionarni strel v Sarajevu na končno borbo, izbrabili do besnosti Vaš položaj in Vaše sposobnosti, da ste zavedli večino Slovencev v tabor habsburških janičarjev.

V zadoščenje nam je, da delstva — Vaše lastne izjave in Vaša vrnitev — manifestirajo izdajalsko delovanje skozi desetletja.

Z ozirom na delstvo, da se nahajate v naši državi še večji izdajalci, kateri vršijo svojo žalostno in izdajalsko delo

Obsojenci

10. Polnoč.
Gospodična Eva Mac Head Vohr govori s tihim glasom v aparatu, ki je tako previdno konstruiran, da mora uporabljati obe slušalki, da razume odgovore.
«Je li Boris na aparatu?»
«Aha, sedaj Vas spoznam po glasu. Je vse pripravljeno?»
«Kje je voz?»
«Ni treba!»
«Da, čakajte pri aparatu in ne zapustite ga niti za hip!»
Gospodična zopet odloži slušalice. Potem gre naravnost k drugemu stebri, poišče na njem skrito vzmet in pritiska nanjo. Steber se odpre.
Skrivna omarica. Gospodična Eva Mac Head Vohr vzame iz nje reči, ki bi jih v tej uri in pri njej nikakor ne pričakoval. Rjavo sukneno obleko, skoraj vojaško, debel s krznom podšit plašč, neke vrste kapo, tudi podšito, z dvema močnima trakoma, da se kapo trdno prilepi na glavo.
Gospodična Eva Mac Head Vohr zapre omarico in se obleče v to zimsko obleko, ne da bi poklicala svojo komornico. Obleči se naglo, mnogo nag-

leje, kakor se je preje slačila. Pozlačeni čevljički so že v kotu, mesto njih si obuje gospodična močne rjave čevlje z nizkimi petami. Male ročice pa izginejo v debelih palčnikih.
Tako oblečena stopi gospodična k obem vratom svoje sobe in jih previdno ter skrbno zaklene. Nikdo, niti guverner sam, bi si sedaj ne mogel misliti, da gospodične ni doma, bodisi da spi ali bedi.
Potem se gospodična poda k drugemu stebri in zopet poišče skrito vzmet ter pritiska nanjo. Kakor poprejšnji, se odpre tudi ta steber, ne pokaže pa omare, marveč vhod na — stopnjice. Ozke polževito zvite stopnjice, ki vodijo iz te etaže v pritižje.
Gospodična Mac Head Vohr že stopi na vrhno stopnjico, pa se zdrzne, ustavi, kakor da se je baš nečesa domislila, — se obrne, stopi iz stebra zopet v sobo in se poda do okna in prekobali čez ograjo na galerijo. Asirska soba je ležala na sprednji strani Velike palače. Mesec svetli z viška skoraj navpično in jasno razsvetljuje vso fasado. Gospodični Mac Head Vohr ta razsvetljava nič kaj ne ugaja. V negotovosti se ogleduje. Na koncu galerije je precejšnja senčnata zaplata, ozka sicer, pa vendar dovolj široka, da se skriješ in da te od zunaj nikdo ne zapazi. Hčerka Siturgicevega guvernerja... ali se skriva? Gotovo je, da se skriješ sedaj do višine kamenite balustrade, in da se tako sključena polagoma in krado-

ma plazí po galeriji do one sence. Tu se šele zravna. Potem se nasloni na balustrado in prisluškuje v noč. Tako ostane dolgo časa, negibna, neslišna, skoraj kakor kip.
Mlada dama se ima docela v oblasti, tudi na tem svojem potu.
Sedaj gleda pod se v prostrani park. Daleč preko planjave gre njen pogled. Velika palača zasluži svoje ime tudi v tem oziru, balkoni prvega nadstropja so višji od sosednjih gričev. Velike stopnjice so v mesečni svetlobi kakor srebrom oblite, daleč naokrog vidne. Kakor tekoče srebro so tudi veliki vodni baseni, ponoči zaprti, da ne šume, — njihove gladine so jasne in negibne in visoko drevje se odbija v njih kakor kitajske sence.
Tudi travniki so skoraj tako jasni, kakor baseni. Niti mačka ne bi mogla prhniti čez nje, ne da bi je že na četrtilje oko ne zapazilo. Toda tu ni niti mačke niti žive duše. Park je docela zapuščen. Gospodična Eva Mac Head Vohr se zopet zravna in okrene, da zapusti balkon.
Ta hip se od zdolaj začuje skoraj šepetajoč toda prav razločen glas: «Gospod Athole, Vaše letalo pa rabi precej časa za pot do blokov...»
Gospodična Eva Mac Head Vohr je spoznala glas Andreja Ferratija.
Guverner Mac Head Vohr, poverjenik Athole in šefinžener Ferrati niso bili odšli v dvorano. Na guvernerjev ukaz so jim bili prinesli kožulje, in vsa

trojica je prijetno zavita na dolnji terasi kljubovala nočnemu vetru, ki je prihajal čim dalje občutljivejši. Posedli so tik pod okna obednice in molče sedeli. Gospodična Eva je zgoraj mislila, da gleda prazne stolce.
Sedaj prisluškuje napeto, nevidna kakor špijona.
Athole odgovarja Ferratijevo opazko: «Dragi moj, Vi podcenjujete nalogo agenta. Vsaka nepredvidnost ga spravlja v smrtno opasnost. Zato mora z največjo opreznostjo... pa saj veste: Prinesti nam mora važno poizvedbo, ne katerokoli, marveč ravno ono, ki jo hočemo imeti, in ne baš lahko. Saj ne čakamo, da nam razloži enostavno in lahko razumljivo pojavo, ki je vsakomur znana, marveč da nam reši zagonetko, ki jo sami smatrate za nena- vadno. Saj smo edini v tem, da imamo opravka z nasprotnikom, ki je tajno pa dobro organiziran in ki zna svojo tajnost varovati... Prav nič se ne čudim, da smo še brez obvestil, marveč pričakujem, da ne bodo prva poročila niti številna niti izpoprta.»
Molk.
Nekoliko časa pozneje dvigne gospodična naenkrat glavo in posluša nekam drugam, v višino.
Daleč visoko gori se je zbudil drug glas, ki se polagoma bliža in ki postaja določnejši. Znani ropot letala, ki hoče pristati in ki se bliža zemlji iz zgornjih zračnih plasti.
Letala niso baš vsakdanja na ozem-

lju Siturgica. Guverner sam jih ima jedva deset ali dvanajst, on sam se kakor vsi boljši ljudje njegove dobe raje vozi na manjše razdalje še z avtomobilom ali jahto, letala se poslužuje le za daljša potovanja. Gospodična Eva Mac Head Vohr pa mnogo preveč ljubi konje, ko da bi posebno gojila motorje, dasiravno je izborna letalka, kakor vsa mlada dekleta tiste dobe. Tudi Siturgicovi inženjerji se ne pečajo preveč z letanjem, zlasti ker se zračni transporti ne uporabljajo za njihovo blago. Terasa Velike palače zato niti niso urejene za start ali pristan, in redki letala, ki se od časa do časa prikazujejo tód, morajo pristajati na obsežnih travnikih okrog palače.
Isto bo moralo storiti tudi prihajajoče letalo, če je ono, na katero čakajo njen oče in njegovi gostje. In zares! Tresoči in drobeči ropot se sedaj naenkrat ojača, in gospodična Eva Mac Head Vohr jasno razločuje tri signalne luči, belo v sredi, zeleno na levi, rdečo na desni strani. Letalo prihaja na ravno in strmo navzdol. Propelerji naenkrat umolknejo, motorji se ustavljajo jedva na razdalji dveh milj. Pilot krmari brezobzirno, kakor da se mu vidno žuri. Gospodična Mac Head Vohr spozna to žurbo še jasneje, ko naenkrat zaglušno zalajajo motorji, ki morajo s polnim pritiskom nazaj. Baš toliko časa še ima, da se skrije pod okna. Letalec je odkril svoj žamet.

Objave

* Nabavljalna zadruza javnih nameščenec. Jutri, dne 14. decembra se vrši izredni občni zbor Nabavljalne zadruge javnih nameščenec in vpokojencev v Ljubljani ob 8. uri zvečer v Mestnem domu. Člani se vabijo, da se polnoštevilno udeležijo, ker je potrebna prisotnost polovico vpisanih članov zaradi spremembe pravil in volitev.
* Obratno ravnateljstvo Južne železnice obvešča državne nameščenca, da bodo veljali običajni temporarni certifikati Juž. železnice za vožnje po znižani ceni v letu 1923 samo na progah Južne železnice v naši kraljevini. Tiskovine za naročitev certifikatov so naprodaj pri vseh postajah Južne železnice.
* Diskusija o načrtu kazenskega zakonika. V petek, dne 15. t. m. bo predaval na sestanku društva «Pravnik» v Ljubljani gospod odvetnik dr. R. Krivic: «Silobran in nujna sila po načrtu kazenskega zakonika». Predavanje se vrši, kakor običajno v dvorani št. 79. pravosodne palače. Po predavanju diskusija.
* Društvo «Soča» v Ljubljani naznanja, da sobotno predavanje radi 50letnih jubilejnih slavnosti «Glasbene Matice» odpride. Z ozirom na velike zasluge tega društva na kulturnem polju, katerih smo v obilni meri deležni tudi mi Primorci, priporoča odbor «Soče» svojim članom, naj se jubilejnih prireditev «Matice», ki se bodo vršile 15., 16. in 17. t. m. v kolikor mogoče velikemu številu udeležijo. — Prihodnje predavanje se vrši v soboto 23. t. m.
* Kmetijski pouk po deželi: Oddelek za kmetijstvo priredi v drugi polovici meseca decembra sledeče poučne sestanke, oziroma tečaje in predavanja: 1.) v nedeljo dne 17. v Čatežu ob pol 8. v šoli (predavanje o živinoreji pom. okrajnega ekonoma Ambroža); v Velenju (o uporabi umetnih gnojil, o travništvu in živinoreji — okrajni ekonom Wernig); v Gorjem Logatcu v šoli (o kmetijskem združništvu — pom. okrajni ekonom Matjašič); pri Sv. Križu pri Litiji po maši v šoli (o izobrazbi kmeta, o poljedelstvu, pom. okonom Jereb); v Vavti vasi po prvi maši v šoli (o ravnanju z letošnjim vinom in o pridelovanju krme — okrajni ekonom Kafol); v Štrekljencu v šoli ob 2. pop. (o racionalnem gnojenju in o umetnem gnojenju — pom. okrajni ekonom Konda); 2.) V nedeljo 24. t. m. v Skočjanu ob 7. uri v šoli (o gnojenju vinogradov — pom. okrajni ekonom Ambrož); v Pamečah na Štajerskem (o umetnem gnojenju, o reji male živine in drobnice — okr. ekonom Wernig). 3.) Dne 27. do 29. t. m., namreč v sredo, četrtek in petek v Metliki (poučni kmetijski tečaj — pom. okrajni ekonom Konda). 4.) V nedeljo, dne 31. t. m. v Boštanj v šoli ob 8. uri (o podsaenju starih vinogradov — pom. okrajni ekonom Ambrož); v Šmartnem pri Slovenjgradcu (o umetnem gnojenju, o živinoreji in ravnanju z jabolčnikom — okrajni ekonom Wernig); v Žiberčah pri posestniku Moloku (razprava o drenaži močvirne doline pri Žiberčah — pom. okrajni ekonom Matjašič).

* Izgubila se je ženska ura iz zapeljnice v Ljubljani od Vidovdanske ceste št. 2 do mitnice na Gosposvetski cesti. Pošten najditelj naj jo odda na policiji proti nagradi.
LISTNICA UREDNIŠTVA.
V Trst. Poslali smo zahtevano prošli teden na Vaš stari naslov (Ghega).

Kožuhovina
svila, modni nakit, predpasniki, spodnja krila po znižanih cenah.
A. Sinkovic nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

BERSON

gumijev podpetnik
in
podplat
ohranja Vaše obuvalo
trpežno in elegantno.

Dobi se v vseh boljših trgovinah za kože ter na veliko pri
BERSON-KAVČUK, d. d. Zagreb, Wilsonov trg 7.

Naročajte dnevnik 'Jutro'!

Knjigovodja bilancist

zmožen slovenskega, hrvatskega, nemškega in po možnosti italijanskega jezika, samostojen korespondent z večletno prakso in prvovrstnimi referencami, se sprejme s 1. januarjem 1923. pod ugodnimi pogoji za podružnico Ljubljana. — Tozadavne ponudbe je nasloviti: **Ravnateljstvo „Orient“, d. d. v Mariboru.**

Kranjska hranilnica v Ljubljani obrestuje od 1. januarja 1923. vse vloge po čistih

5%

Rentni in Invalidski davek plačuje hranilnica sama za vlagatelje.

Kranjska hranilnica, Knaflijeva ulica 9.

Najpripravnejša darila za božič in Novo leto!

Amerikanski

in angleški
Singer šivalni stroji.

Singer iple in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svila itd. Lastna mehanična delavnica. — Prodaja na obroke. Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York Centrala za SRS: Zagreb, Maruličeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ulica 3, Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veleš, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip. 96/L. Zastopništva v vseh večjih mestih.

Mali oglasi

Službe

Kanalist
išče službo za popoldanske ure (od 15. ure dalje). Prevzame eventualno vsakovrstna statistična in druga dela tudi na dom. Nastop službe in plača po dogovoru. Ponudbe prosi na upravo «Jutra» pod šifro «J. P. 24». 4226

Iščem službo 4217
kakor koli pač, zmožen slovenskega, nemškega, italijanskega jezika v govoru in pisavi. Vzemem vsako mesto bi disil v Ljubljani ali na doli. Zaposlen sem bil kot skladiščnik in samostojni odgovorni uradnik pri večjih trgovskih. Sem zmožen knjigovodstva in korespondence. Pismene ponudbe pod «K. P.» na upravo «Jutra».

Sivilja 4229
izurjena za moderne damске toalete in kostume, se takoj sprejme za na dom. Ponudbe z navedbo zahtev na upravo «Jutra» pod «I. efektus».

Prodaja
Za božično in novoletno darilo 4149
je več novih modelov lično izdelanih športnih vozovčkov za otroke poceni: a razpolago. «Tribuna», tovarna dvokoles in otroških vozovčkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Oglje,
bukovo, večja množina. se potrebuje za izvoz. Cene franko Posto na ali Podbrdo, eventualno nakladalna po ženitve. Prednost imajo trgovsko izobražene ali boljše sivilje. Dopise s sliko se na upravo «Jutra».

Lepo opravo

za spalno sobo, obloženo, svetlo politirano, prodam. — Spodnja Šiška, Šolska ulica 1, J. Dajde. 4216

Naprodaj imam
dva vagona prebrancega krompirja, kilogram po K 4 50 postaja Radenci, ter vagon slame po znižani ceni. 4213

Dve mali posestvi
v vinogradi, blizu Maribora, se poceni prodasta. Naslov podružnici «Jutra», Bavarska ulica, Maribor. 4212

Hiša z vrtom
v Sevnici se ugodno prod. Pojasnila daje Ivan Uslakar notar v Sevnici. 4224

Hiša z velikim vrtom
blizu okrajne ceste v Trbovljah, se po zelo ugodni ceni prod. Več se poizve pri Ivanu Orešniku, zaloga piva, Trbovlje 2. 4095

Enonadstropna hiša
poleg 12 310 m² sveta v Novem mestu pri kolodvoru, pripravno za industrijo. Pojasnila daje dr. Ivan Vasič, odvetnik v Novem mestu. 4203

Dopisovanje
Mlad trgovec, 4223
samostojen, se želi seznaniti z nabiranjem gospodično nemoderne preteklosti v starosti od 17 do 22 let z nekaj premoženja v svrbo ženitve. Prednost imajo trgovsko izobražene ali boljše sivilje. Dopise s sliko se

prosi pod šifro «Sreča-Bončnost» na upravo «Jutra». Tajnost zjamčena.

Uradnik, 5002
24 let star, v dobri poziciji, idealen, čedne znanosti, poln lepih idej, se želi seznaniti z gospodično ali vdovo s premoženjem v svrbo takojšnje ženitve. Oglašajo naj se samo samostojne, idealne duše, ki imajo smisla za veliki svet. Ponudbe samo s sliko, ki se pod častno besedo vrne, naj se pošljejo pod «Svet» na upravo «Jutra».

Nagrada do 10.000 K
dobi, kdor preskrbi mirni stranki modernost stanovanje od treh do pet sob za takoj ali pozneje. — Ponudbe pod «Dobro plačnik» na upravo «Jutra». 4188

Bligheri stremena
(za smuč), dobro ohranjena, se kupijo. Pismene ponudbe pod «Ski» na upravo «Jutra». 4000

Prodaja
28 vreč pokvarjene pšenične muke, ki je porabljava le za industrijske svrhe, se bo vršila dne 16. t. m. ob 11. uri v skladišču južne železnice v Ljubljani. 4230

Dresura psov.
Iščem gozdarja in podobno, ki bi mi dresiral mojega lovškega psa. Cenjene ponudbe na Holujevič, Zagreb, Gajeva 42. 4195

Išče se 4221
v teoriji in praksi dobro izvežban

carinski posrednik

Nastop takoj ali pa pozneje. Ponudbe s curriculum vitae na anononno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri 84/11
A. & E. Skabernè Ljubljana Mestni trg 10

Božična darila

priporoča v veliki izbiri v zlatem in srebrnem blagu, kina-srebru ter ure po najsolidnejših cenah 4191

R. Almoslechner
Celje, Gosposka ul. 14
Popravila brzo in ceno v lastni delavnici

NEVESTE!

Zaloga pohištva, lastna tapetniška delavnica
Od navadne do najfineje opreme. Cene dnevne.

Brata Sever

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kollzej).